Nummer VN2024-007442
Directie directie sb

Gemeente Amsterdam

College van burgemeester en wethouders B&W

Spoedvoordracht voor de College vergadering van 28 mei 2024

Portefeuille Financiën (36)

Agendapunt F3

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Instemmen met de raadsinformatiebrief over het rapport Benchmark begroting Amsterdam

Het college van burgemeester en wethouders besluit

1. De raad te informeren over het rapport Benchmark Begroting Amsterdam via bijgevoegde raadsinformatiebrief, met als belangrijkste elementen van de bestuurlijke reactie:

- Het rapport laat zien, dat gemeenten op specifieke taken goed met elkaar vergeleken kunnen worden.
- Dit geeft inzicht in de bestuurlijke sturingsmogelijkheden en keuzeruimte op het gebied van financiën.
- Zowel raad als college kunnen dit rapport de komende periode betrekken in de afwegingen.
- Het college zal de uitkomsten van deze benchmark meewegen in de keuzes voor de komende Begroting. Daarbij gaat het alleen om bijsturing.
- Voor de afweging over fundamentele bijsturing is een volgend college aan zet. Dit rapport heeft laten zien wat bij andere gemeenten mogelijk is. Nader onderzoek moet uitwijzen hoe en op welke termijn dit ook in Amsterdam kan worden gerealiseerd.

Die nadere verkenning zullen we in de komende periode doen, zodat een nieuw college inzicht krijgt in de mogelijkheden en gevolgen daarvan, en op basis daarvan een keuze kan maken.

Reden spoed

Raadsleden moeten het rapport kunnen betrekken bij de bespreking van de Voorjaarsnota 2024. Op 5 juni is tevens een technische sessie met de raad over het rapport gepland.

Kernboodschap

Het college wil meer inzicht in welke keuzes mogelijk zijn in de uitgaven, en heeft de gemeentelijke uitgaven laten vergelijken met de uitgaven van 6 andere gemeenten. Het college en de raad kunnen deze informatie desgewenst gebruiken bij afwegingen over bijsturing van de uitgaven.

Bestuurlijke achtergrond

- In het coalitieakkoord is de bestuursopdracht aangekondigd.
- Tijdens de Begrotingsretraite 2023 is deze bestuursopdracht vastgesteld.
- Op 24 januari 2024 heeft het college kennis genomen van het eerste rapport van Cebeon/Lysias , waarin de uitgaven zijn vergeleken met het gemeentefonds. Toen is ook besloten om pilots te doen voor verdiepend inzicht.
- Bij de Begrotingsretraite 2024 is besloten de benchmark uit fase 1 uit te breiden naar een benchmark voor de hele begroting.

- Deze Benchmark is gepresenteerd in het college op 9 april en er is formeel kennis van genomen tijdens de Voorjaarsnotaretraite 2024.

Bestuurlijke prioriteit

Ja, afspraak uit het coalitieakkoord (zie bestuurlijke achtergrond)

Wettelijke grondslag

Art. 169 Gemeentewet.

Onderbouwing besluit

Ad 1. In te stemmen met bijgevoegde raadsinformatiebrief:

Tijdens de retraite is kennisgenomen van het rapport van bureau Cebeon. In het rapport zijn de uitgaven van Amsterdam vergeleken met die van andere gemeenten.

Deze raadsbrief is opgesteld naar aanleiding van de bespreking in de retraite. Na verwerken van uw opmerkingen en die van de wethouder Financiën wordt de brief geagendeerd voor college en naar de raad gezonden vóór bespreking van de voorjaarsnota in de raadscommissies.

Belangrijkste elementen uit de brief (bestuurlijke reactie op het rapport):

- **Het rapport laat zien, dat gemeenten op specifieke taken goed met elkaar vergeleken kunnen worden.** Het maakt daarnaast inzichtelijk op welke taken de keuzeruimte voor gemeenten goot is, en waar deze kleiner is. Op basis van dit onderzoek is niet te concluderen dat Amsterdam hoge uitgaven kent vanwege een inefficiënte organisatie. De gemeente zal dus gerichte inhoudelijke keuzes moeten maken als ze de uitgaven wil bijsturen.
- **Dit geeft inzicht in de bestuurlijke sturingsmogelijkheden en keuzeruimte op het gebied van financiën.** De centrale vraag daarbij is niet of uitgaven hoger of lager zijn dan het gemiddelde, of het referentiebedrag uit het gemeentefonds. Maar wel, of de hoogte van de uitgaven (en eigen inkomsten) in lijn zijn met de politieke prioriteiten.
- **Zowel raad als college kunnen dit rapport de komende periode betrekken in de afwegingen**. Bijvoorbeeld om te beoordelen of een gewenste intensivering vanuit het bestaande budget moet worden opgelost. Of om te bepalen dat juist ruimte moet worden gevonden buiten het programma, en waar dan.
- **Het college zal de uitkomsten van deze benchmark meewegen in de keuzes voor de komende Begroting. Daarbij gaat het alleen om bijsturing. Meer fundamentele heroverweging ligt in deze fase van de collegeperiode niet voor de hand, en is ook niet verstandig op basis van alleen de informatie uit dit rapport. De noodzaak hiervan is ook afgenomen, nu het verwachte 'ravijn' in het gemeentefonds veel kleiner is geworden.**
- Voor de afweging over fundamentele bijsturing is een volgend college aan zet. **Dit rapport heeft laten zien wat bij andere gemeenten mogelijk is. Nader onderzoek moet uitwijzen hoe en op welke termijn dit ook in Amsterdam kan worden gerealiseerd. Die nadere verkenning zullen we in de komende periode doen,**

zodat een nieuw college inzicht krijgt in de mogelijkheden en gevolgen daarvan, en op basis daarvan een keuze kan maken.

Inhoudelijke keuzes uit de voorjaarsnota retraite worden in deze brief niet toegelicht. Deze worden conform het reguliere proces toegelicht bij de Begroting.

In de brief wordt niet specifiek ingegaan op de aanbevelingen van de onderzoekers.

Bij de brief wordt zoals gebruikelijk ook een update gegeven van de totale stand van zaken van de bestuursopdracht (via de routekaart in de bijlage). Hier staan geen grote wijzigingen op.

Inhoudelijk is van het rapport al kennis genomen tijdens de Voorjaarsnotaretraite.

Daarbij is ook besloten om in te stemmen met de aanbevelingen.

De voornaamste conclusies uit het rapport zijn:

- De verschillen in de omvang van de uitgaven in Amsterdam ten opzichte van het gemeentefonds en ten opzichte van andere gemeenten komen in richting meestal overeen. De mate van de afwijking verschilt soms wel.
- Amsterdam heeft **relatief ruime eigen inkomsten**, met name uit grondexploitaties, erfpacht, parkeerbelasting en toeristenbelasting. Dit maakt dat Amsterdam meer mogelijkheden heeft om keuzes te maken die leiden tot **hogere uitgaven**.
- Dit komt vooral tot uiting in de **openbare ruimte**, waar de uitgaven substantieel hoger zijn, met name bij straatreiniging, wegenprojecten en civiele kunstwerken. Bij straatreiniging hangt dit samen met het grote aantal bezoekers, waar ook inkomsten tegenover staan.
- Uitgaven in het **zorgdomein** zijn hoger dan bij andere gemeenten, met name op het gebied van **individuele voorzieningen**, maar iets lager dan de referentiebudgetten in het gemeentefonds. Bij **maatschappelijke opvang** zijn hoge uitgaven, vooral door het grote aantal mensen dat wordt opgevangen.
- Amsterdam heeft relatief hoge uitgaven voor **re-integratie en uitvoering werk**, deels doordat de arbeidsintensieve begeleiding meer personeel vraagt, maar ook door de inzet van relatief kostbare instrumenten zoals de Werkbrigade en Amsterdam Werkt!.
- De hogere uitgaven bij **toezicht en veiligheid** lijken samen te hangen met bestuurlijke prioriteiten, zoals de aanpak van risicojongeren en overlast
- De hoge uitgaven voor de **centrale overhead** worden verklaard door het grote personeelsbestand. Veel personele lasten zien we vooral bij programma's waar ook meer uitgegeven wordt. Er zijn geen programma's waar met relatief veel personeel weinig uitgegeven wordt, wat zou kunnen wijzen op een minder efficiënte uitvoering.
- Er zijn **ook onderdelen met gemiddelde of relatief lage uitgaven**, zoals economie, sport, kunst en cultuur.

Cebeon doet drie aanbevelingen voor vervolgonderzoek:

- De mate waarin Amsterdam is gevorderd met de transformatie in het sociaal domein en in staat is grip te houden op de uitgaven zonder budgetplafonds;
- De achtergronden van uitgavenverschillen in de openbare ruimte;
- De invloed van (bestuurlijke) keuzes op resultaten van grondexploitaties in relatie tot de toekomstige begrotingsruimte.

Participatie

Geen participatie.

Er wordt bewust geen actieve participatie toegepast. Dit is een onderzoekstraject naar de gemeentelijke uitgaven. Participatie van burgers of organisaties is daarvoor geen doelmatig middel. Desgewenst kan het bestuur voordat inhoudelijke keuzes worden gemaakt kiezen voor actieve participatie.

Financiële onderbouwing

Conclusie

De genoemde beslispunten in de voordracht hebben geen financiële consequenties.

Communicatie

Binnen de gemeente

Opnemen in de te publiceren besluitenlijst.

Buiten de gemeente

Documenten

Registratienr.	Naam
AD2024-031356	1 Raadsinformatiebrief eindrapport benchmark Cebeon.pdf (pdf)
AD2024-031354	2 BO Amsterdam benchmark begroting eindrapport.pdf (pdf)
AD2024-031355	3 BO Amsterdam benchmark begroting bijlagen eindrapport.pdf (pdf)
AD2024-031357	4 Routekaart integrale besluitvorming tbv Raadsbrief eindrapport Cebeon.pdf (pdf)
AD2024-031358	Advies (pdf)
AD2024-031344	College van B&W Voordracht (pdf)
AD2024-032329	F- 03 getekende brief VN2024-007442.pdf (pdf)

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

Informatie niet beschikbaar

Besluit college van burgemeester en wethouders

Conform besloten